

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) รวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ร่วมกับการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่ออธิบายถึงการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศของเด็กวัยรุ่นชายตอนต้น

ลักษณะประชากรและการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กวัยรุ่นชายตอนต้นที่กำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2553 ถึงกรกฎาคม 2554

การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยผ่านการคัดเลือกจากอาจารย์ผู้สอนวิชาสุขศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งทำการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นเพศชาย คือ เด็กวัยรุ่นชายตอนต้นที่มีลักษณะและแสดงบทบาททางเพศที่เป็นแบบผู้ชาย และผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกะเทย คือ วัยรุ่นชายชายตอนต้นที่มีลักษณะการแสดงบทบาทที่ใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกับผู้หญิง เช่น มีท่าทาง การพูด การแต่งกาย เป็นต้น รวมทั้งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่หรือการบอกต่อ (snowball technique sampling) ตามคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นวัยรุ่นชายตอนต้นที่มีอายุ 10 – 14 ปี
2. เป็นบุคคลที่มีการแสดงออกเป็นเพศชายหรือเป็นกะเทย
3. สามารถฟังและพูดภาษาไทยได้
4. ได้รับการยินยอมจากผู้ปกครอง
5. ยินยอมและให้ความร่วมมือในการศึกษาวิจัย

การคัดเลือกเด็กวัยรุ่นชายตอนต้นที่เข้าร่วมวิจัย จะกระทำภายหลังจากเด็กวัยรุ่นตอนต้นได้รับคำอธิบายเกี่ยวกับการวิจัยและสนใจที่จะเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งจำนวนของผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 28 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ผู้วิจัย ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักที่สำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเป็นผู้รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้กระบวนการวิจัยสำเร็จตามเป้าหมายและได้ข้อค้นพบที่ครอบคลุมและ น่าเชื่อถือ ผู้วิจัยได้มีการเตรียมความพร้อมในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพโดยผ่านการเรียน กระบวนวิชา พย.รภ. 562710 วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการวิจัยทางการพยาบาลและการประยุกต์ จำนวน 3 หน่วยกิต พร้อมทั้งมีการฝึกฝนการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มภายใต้คำแนะนำ ของผู้เชี่ยวชาญด้านระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ศาสนา เกรดเฉลี่ยสะสม ค่าใช้จ่ายที่ได้รับจากผู้ปกครอง สถานภาพสมรสของบิดามารดา อาชีพของ ผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง การพักอาศัยในปัจจุบันและความสัมพันธ์ในครอบครัว

2.2 แนวคำถามการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามโดยใช้แนวคิด จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยต่างๆ โดยแนวคำถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (ดูรายละเอียด จากภาคผนวก ข) และไม่มีผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้ให้ข้อมูล

2.3 แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศของ เด็กวัยรุ่นชายตอนต้น ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามโดยใช้แนวคิดจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยต่างๆ โดย แนวคำถามมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (ดูรายละเอียดจากภาคผนวก ข)

2.4 เครื่องบันทึกเสียงและอุปกรณ์การบันทึก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแนวคำถามที่ใช้ในการการสนทนากลุ่มและแนวทางสัมภาษณ์ จากปัญหา วัตถุประสงค์ และคำถามของการวิจัย แล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้าน ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและด้านการศึกษารับรู้อัตลักษณ์ทางเพศของวัยรุ่น จากนั้นนำมา ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปใช้ในการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก พร้อมทั้งมีการบันทึกเสียง ขณะการสัมภาษณ์และบันทึกปฏิกริยา สีหน้าท่าทางของผู้ให้ข้อมูล หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้มา ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความครอบคลุม ความชัดเจน ความเข้าใจของข้อคำถาม ปฏิกริยาของผู้ให้ข้อมูลที่เมื่อต่อข้อคำถาม ความต่อเนื่องของเนื้อหา และการตอบสนองของผู้ให้ ข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาทักษะในการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ของผู้วิจัย รวมทั้งทำการปรับแนวคำถามในการสัมภาษณ์ให้เหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งต่อไป

การสร้างความเชื่อถือให้กับงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการสร้างความเชื่อถือให้กับงานวิจัยโดยมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัยดังนี้ (Lincoln & Guba, 1985)

1. การสร้างความน่าเชื่อถือของงานวิจัย (credibility) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลตลอดกระบวนการวิจัยโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลจากวิธีการเก็บข้อมูลวิจัยที่ต่างกัน (method triangulation) ด้วยการรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก นอกจากนี้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้มีการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ และทำการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตลักษณะพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลที่เกิดขึ้นในระหว่างการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความตรงของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และภายหลังสิ้นสุดการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกแต่ละครั้ง ผู้วิจัยทำการทบทวนข้อมูลที่รวบรวมได้กับผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้ถูกต้องและตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาทุกขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล

2. การนำข้อมูลไปใช้อ้างอิง (transferability) อาจจะไม่สามารถนำข้อมูลที่วิจัยได้ไปใช้อ้างอิงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มอื่นได้ แต่การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อธิบายลักษณะของผู้ให้ข้อมูล วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูล บริบทของผู้ให้ข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างชัดเจน (thick description) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจการศึกษานี้ไปใช้อ้างอิงและประยุกต์ใช้ได้กับบริบทอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน

3. ความเชื่อมั่นของข้อมูล (confirmability) ผู้วิจัยมีการบันทึกเสียงตลอดการสัมภาษณ์ โดยมีการถอดเทปแบบคำต่อคำ (transcribed verbatim) ประโยคต่อประโยค และวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน เพื่อทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ และค้นหาความหมายที่ยังไม่ชัดเจนเพื่อนำไปถามผู้ให้ข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง และตลอดกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยจะปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากงานวิจัย

4. การจดบันทึกสะท้อนความคิด (reflexive journal) ผู้วิจัยมีการจดบันทึกสะท้อนความคิดเพื่อตรวจสอบผลกระทบจากความคิด ความรู้สึก และความพร้อมของตัวผู้วิจัยเองต่อกระบวนการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการวิจัย

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองเชิงจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ภาคผนวก ก) ในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยชี้แจงการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลโดยเริ่มจากการแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยละเอียด ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้ง ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากผลการวิจัย คุณค่าของข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งชี้แนะสิทธิของผู้ให้ข้อมูลในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ให้ผู้ให้ข้อมูลรับทราบ ผู้ให้ข้อมูลสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ทันทีที่ต้องการโดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล การขออนุญาตฉบับบันทึกและบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ การรักษาความลับด้วยการลบข้อมูลภายหลังการได้รับการอนุมัติให้สำเร็จการศึกษา การนำข้อมูลไปอภิปรายหรือพิมพ์เผยแพร่จะกระทำในภาพรวมและเฉพาะในการเสนอเชิงวิชาการเท่านั้นโดยไม่มีการระบุชื่อหรือลักษณะส่วนบุคคลที่จะนำไปสู่การรู้จักผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะให้โอกาสผู้ให้ข้อมูลได้ซักถามข้อข้องใจเพิ่มเติม และมีเวลาในการคิดทบทวนก่อนตัดสินใจให้คำตอบด้วยความสมัครใจ หากผู้ให้ข้อมูลตัดสินใจยินยอมเข้าร่วมวิจัย ผู้วิจัยจะขอความร่วมมือให้ลงลายมือชื่อในเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย พร้อมทั้งแจกเอกสารใบยินยอมสำหรับผู้ปกครองลงนามให้ความยินยอมให้ผู้ให้ข้อมูลเข้าร่วมวิจัย ทั้งนี้ผู้ปกครองสามารถตอบรับหรือปฏิเสธโดยไม่มีเงื่อนไขได้ และนัดหมายให้นำเอกสารใบยินยอมของผู้ปกครองมามอบให้ผู้วิจัยในวันถัดไป เมื่อผู้ให้ข้อมูลลงลายมือชื่อในใบยินยอมพร้อมทั้งผู้ปกครองแสดงความเห็นชอบด้วยการลงลายมือชื่อในเอกสารใบยินยอมแล้ว ผู้วิจัยจะทำการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ โดยขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ ในระหว่างการสัมภาษณ์ หากผู้ให้ข้อมูลเกิดความรู้สึกไม่สะดวกใจที่จะให้ข้อมูลต่อไปได้ ผู้วิจัยจะยุติการสัมภาษณ์ชั่วคราว เมื่อผู้ให้ข้อมูลพร้อมที่จะให้สัมภาษณ์ต่อไปได้ ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ต่อ หากผู้ให้ข้อมูลปฏิเสธการให้สัมภาษณ์โดยระบุเหตุผลหรือไม่ระบุเหตุผลก็ตาม ผู้วิจัยจะทำการยุติการสัมภาษณ์ทันที

การรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนการก่อนการรวบรวมข้อมูล

1.1 ผู้วิจัยเสนอโครงการวิจัยผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.2 หลังจากได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้บริหารโรงเรียน

มัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย การคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และขออนุญาตในการรวบรวมข้อมูลในโรงเรียน

1.3 ผู้วิจัยทำการเข้าพบผู้บริหารโรงเรียนและคณาจารย์ในโรงเรียน เพื่อแนะนำตัว พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย ครั้งนี้ และขอความร่วมมือในการทำวิจัย

1.4 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้สอนวิชาสุขศึกษาให้แก่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทำการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้ โดยได้อธิบายลักษณะของผู้ให้ข้อมูลแก่อาจารย์ผู้สอน โดย กลุ่มวัยรุ่นชาย คือ เด็กวัยรุ่นชายตอนต้นที่มีลักษณะและแสดงบทบาททางเพศที่เป็นแบบผู้ชาย และผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกะเทย คือ วัยรุ่นชายชายตอนต้นที่มีลักษณะและการแสดงบทบาทที่ใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกับผู้หญิง เช่น มีท่าทาง การพูด การแต่งกายที่คล้ายผู้หญิง และมีอายุอยู่ระหว่าง 10 – 14 ปี กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.5 ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ที่ผ่านการคัดเลือกโดยอาจารย์ผู้สอนวิชาสุขศึกษา จากนั้นแนะนำตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการวิจัยโดยสรุป และขอความร่วมมือผู้ให้ข้อมูลในการทำวิจัย พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซักถามข้อสงสัยและผู้วิจัยตอบคำถามจนผู้ให้ข้อมูลเข้าใจ

1.6 ผู้วิจัยจะให้ผู้ให้ข้อมูลลงนามในใบยินยอมในการเข้าร่วมวิจัย และขอความยินยอมจากผู้ปกครองของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยจะแจกเอกสารใบยินยอมของผู้ปกครองแก่ผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้ผู้ปกครองได้ลงนามในใบยินยอมในการอนุญาตให้ผู้ให้ข้อมูลเข้าร่วมในการศึกษาวิจัย เมื่อได้รับเอกสารใบยินยอมจากผู้ปกครองโดยยินยอมให้ผู้ให้ข้อมูลเข้าร่วมวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะทำการนัดหมายเวลาและสถานที่ในการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไป

2. ขั้นรวบรวมข้อมูล

2.1 การรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม ทั้งหมด 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นผู้ชายแท้ จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 ราย รวมเป็น 16 ราย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกะเทย จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 5 ราย รวมเป็น 10 ราย รวมทั้งสิ้นจำนวน 26 ราย ในส่วนของการสนทนากลุ่มของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกะเทยนั้น จะพบว่ามีความน้อย ทั้งนี้เนื่องจากพบอุปสรรคจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้ข้อมูลและเพื่อนกะเทยคนอื่น ๆ จึงทำให้ไม่ได้รับความยินยอมจากวัยรุ่นชายที่มีลักษณะเป็นกะเทยคนอื่น ๆ และบางส่วนที่ไม่ยินยอมเข้าร่วมวิจัย โดยให้เหตุผลว่า ตนเองไม่อยากจะให้บุคคลอื่น

หรือคนในกลุ่มแต่ไม่ใช่เพื่อนสนิทล่วงรู้ความลับของตนเอง และกลัวพ่อแม่ผู้ปกครองรู้ความลับที่ตนเป็นกะเทยด้วย

ในการสนทนากลุ่มนั้นผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยมุ่งประเด็นการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศของเด็กวัยรุ่น โดยคำถามเป็นลักษณะปลายเปิด หลีกเลี่ยงการถามคำถามปลายปิดและการถามนำ มีการจัดเวลาคำถามไม่ให้ถูกถามต่ออารมณ์และศักดิ์ศรีของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งในการสนทนากลุ่มในครั้งแรกนั้น พบว่าบางคำถามก็ยังกระทบกับความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูล สังเกตได้จากการมีสีหน้าและท่าทางที่เปลี่ยนไปของผู้ให้ข้อมูลบางคน เช่น คำถามน้องคิดว่าตนเองเป็นเพศอะไรซึ่งเป็นคำถามที่ใช้ถามเป็นคำถามแรก มีวัยรุ่นชายในกลุ่มสนทนาครั้งที่ 1 จำนวน 1 ราย นั่งนิ่งหลบสายตาผู้วิจัย และถูกเพื่อนคนอื่นพูดจาล้อเลียนว่า วัยรุ่นคนนั้น ไม่ใช่ผู้ชาย ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเลี่ยงการถามไปยังเพื่อนคนอื่นและกลับมาถามอีกครั้ง จึงได้รับคำตอบว่าเป็นผู้ชาย หลังจากนั้นผู้ให้ข้อมูลก็จะพูดจาล้อเลียนผู้ให้ข้อมูลรายนั้นเป็นระยะ ๆ จึงทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัดให้กับผู้ให้ข้อมูลรายนั้นเป็นอย่างมาก สังเกตได้จากการที่ผู้ให้ข้อมูลรายนั้นนั่งก้มหน้าและบางช่วงไม่ค่อยสนใจตอบคำถามและบางช่วงก็พูดจาว่าแสดงความไม่พอใจผู้ให้ข้อมูลรายอื่น ส่งผลให้การสนทนากลุ่มในครั้งนั้นได้ข้อมูลไม่ครบถ้วนครอบคลุมตามประเด็นที่ต้องการ และเมื่อกลับมาสะท้อนคิด วิเคราะห์ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการสนทนากลุ่มแล้วพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการที่ผู้วิจัยไม่ได้ทำการเรียงลำดับข้อคำถามให้เหมาะสม เลือกใช้คำถามที่กระทบต่ออารมณ์และความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูล จึงได้ปรับแนวคำถามในการสนทนากลุ่มขึ้นใหม่ โดยพยายามไม่ให้ถูกถามต่อศักดิ์ศรีและความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งจัดเรียงลำดับของข้อคำถามในการสนทนากลุ่มให้เหมาะสม แล้วใช้กับการสนทนากลุ่มครั้งต่อ ๆ ไป จึงทำให้การสนทนากลุ่มดำเนินไปอย่างราบรื่นและได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและครอบคลุมในประเด็นที่ทำการศึกษามากขึ้น

การสนทนาแต่ละครั้งใช้เวลา 60-90 นาที และผู้วิจัยจะขออนุญาตให้ผู้ช่วยวิจัยที่ผ่านการทำวิจัยเชิงคุณภาพ และมีประสบการณ์ในการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสนทนากลุ่มเข้ามาช่วยจดบันทึกและสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในระหว่างการสนทนากลุ่ม และขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง พร้อมทั้งชี้แจงสิทธิของผู้ให้ข้อมูลว่าหากไม่พึงประสงค์จะให้มีการบันทึกเสียงในช่วงเวลาใดสามารถทำได้โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ และหากประสงค์ที่จะออกจากการสนทนากลุ่มสามารถทำได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องระบุเหตุผล และผู้วิจัยได้ทำการทบทวนประเด็นที่ได้จากการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อความแน่ใจ ว่าการตีความความเข้าใจของผู้วิจัยถูกต้องก่อนเสร็จสิ้นการสนทนากลุ่มทุกครั้ง

2.2 การรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูล ที่คัดเลือกจากการสนทนากลุ่มว่าสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกในประเด็น

เกี่ยวกับการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศอย่างลึกซึ้งครอบคลุมและยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติมได้ จำนวน 6 ราย และจากการบอกต่อของผู้ให้ข้อมูลที่ทำกรสัมภาษณ์เชิงลึกอีกจำนวน 2 ราย รวมทั้งหมด 8 ราย เป็นชายแท้ จำนวน 4 ราย ไบเซ็กชวล จำนวน 1 ราย (ผู้ให้ข้อมูลที่มาจากการสนทนากลุ่มวัยรุ่นชาย ครั้งที่ 1 ที่ไม่ค่อยสนใจตอบคำถามว่าตนเองเป็นเพศอะไร) และกะเทยจำนวน 3 ราย ก่อนการเริ่มต้นสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจะสร้างสัมพันธภาพด้วยการพูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลในเรื่องทั่ว ๆ ไป เพื่อสร้างความคุ้นเคยและสร้างความพร้อมในการจะเริ่มต้นการสัมภาษณ์ เพื่อผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิหาทางที่ผ่อนคลายและพร้อมที่จะให้สัมภาษณ์ก่อนทุกครั้ง ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยจะเริ่มต้นการสนทนากับผู้ให้ข้อมูลตามแนวคำถามที่สร้างไว้และโยนเข้าสู่ประเด็นด้วยการสนทนาในลักษณะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นธรรมชาติ ซึ่งแนวคำถามที่สร้างขึ้นนั้น จะมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด หลีกเลี่ยงการใช้คำถามปลายปิด การถามนำและไม่ใช้คำถามที่คุกคามต่ออารมณ์ ความคิด ความรู้สึกและศักดิ์ศรีของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งในช่วงแรกของการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยกลับมาสะท้อนคิดหลังจากการสัมภาษณ์ครั้งแรกเสร็จสิ้น พบว่าอุปสรรคสำคัญของการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้วิจัย คือการเรียงลำดับข้อคำถามไม่เหมาะสม ทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกอึดอัด และไม่กล้าที่จะตอบคำถามในประเด็นอื่น รวมทั้งอคติที่เกิดขึ้นในความคิดความรู้สึกของผู้วิจัยเอง ที่มีต่อตัววัยรุ่นชายที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป ทำให้บรรยากาศของการสัมภาษณ์ในครั้งแรกเป็นไปค่อนข้างอึดอัดและได้ข้อมูลที่ผิวเผิน ไม่ลึกซึ้งครอบคลุมตามที่ต้องการ หลังจากการสัมภาษณ์ครั้งนั้น ผู้วิจัยนำข้อมูลและผลการสะท้อนคิดไปที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา และได้ปรับปรุงแนวคำถาม เรียงลำดับข้อคำถามขึ้นใหม่ เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป รวมทั้งผู้วิจัยพยายามลดอคติของตนเองลงและยอมรับผู้ให้ข้อมูล เปิดใจยอมรับคำตอบของผู้ให้ข้อมูล ถึงแม้ว่าบางประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลตอบมานั้นจะไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการและแปลกแยกจากบุคคลอื่นก็ตาม เมื่ออคติลดลงส่งผลให้การสนทนาครั้งต่อมามีบรรยากาศผ่อนคลายขึ้น ผู้ให้ข้อมูลมีท่าทีที่ผ่อนคลายและสามารถตอบคำถาม ถ่ายทอดเรื่องราวความคิด ความรู้สึกของตนเองและสามารถเปิดเผยตนเองรวมทั้งเปิดเผยประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเองได้อย่างลึกซึ้งครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ทั้งนี้ตลอดการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ปรับแนวคำถามและปรับปรุงเทคนิคการสนทนา และปรับปรุงคุณสมบัติของผู้วิจัยตามปัญหาที่พบ จากการสะท้อนคิดเป็นระยะ จึงทำให้สามารถได้ข้อมูลเชิงลึกในรายอื่น ๆ ได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะขออนุญาตในการบันทึกเสียง และการสัมภาษณ์แต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 45-60 นาที แต่ในผู้ให้ข้อมูลบางรายยังยึดติดภาพของความเป็นบุคลากรทางการพยาบาลของผู้วิจัย จึงมีข้อสงสัยเกี่ยวกับสุขภาพของตนเองรวมทั้งคนในครอบครัวมาสอบถามระหว่างการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้ผู้วิจัยเกิดความลำบากใจ จึงได้ให้พูดคุยในประเด็นนั้น

ระหว่างการสัมภาษณ์ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์แล้วเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำในขณะทำการสัมภาษณ์เชิงลึก เพราะจะมีผลต่อท่าทีและข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูล ในการสัมภาษณ์ครั้งต่อมายังพยายามที่จะเลี่ยงการสนทนาหรือให้คำปรึกษาในประเด็นอื่นที่นอกเหนือจากการสัมภาษณ์ โดยชี้แจงต่อผู้ให้ข้อมูลว่าจะทำการพูดคุยกันหลังจากเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ และหลังจบการสัมภาษณ์เชิงลึกจึงดำเนินการให้คำปรึกษาและพูดคุยในประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลสงสัยหรือสนใจ รวมทั้งให้ส่งต่อปัญหาของผู้ให้ข้อมูลให้แก่บุคลากรที่ดูแลในเรื่องนั้นต่อไป

ในขณะทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการทบทวนคำพูดหรือสรุปความเพื่อตรวจสอบความเข้าใจให้ตรงกันระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัย มีการซักถามเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังคลุมเครือหรือไม่ชัดเจน และผู้วิจัยจะทำการนัดหมายผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติม รายละเอียดประมาณ 1-2 ครั้ง โดยคำนึงถึงความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้ ทั้งนี้ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้งจะเลือกเวลาและสถานที่ตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลเป็นหลัก โดยเป็นสถานที่ที่ไม่มีสิ่งรบกวนและมีความปลอดภัยทั้งต่อตัวผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล ในส่วนของการนัดหมายผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการสัมภาษณ์เพิ่มเติม นั้นพบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกะเทย จะไม่ค่อยมาตามนัด เพราะจะมีกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การทำกิจกรรมของโรงเรียน การทำกิจกรรมกับเพื่อน หรืออาจจะมาตามนัดแต่ไม่พร้อมที่จะให้ทำการสัมภาษณ์ต่อ เพราะไม่อยากจะถูกสัมภาษณ์คนเดียว อยากให้เพื่อนผู้หญิงที่ตนสนิทเข้ามาร่วมให้ข้อมูลด้วย เมื่อผู้วิจัยอธิบายถึงความสำคัญและจำเป็นในเรื่องของการสัมภาษณ์ตามคำฟังโดยเชื่อมโยงถึงเรื่องการเก็บความลับ ผู้ให้ข้อมูลจึงยอมให้ทำการสัมภาษณ์โดยปราศจากคนนอก บางรายจะมีข้อแม้ว่าให้เพื่อนนั่งรออยู่นอกห้อง โดยสามารถมองมาที่ตนเองได้เป็นระยะ เพราะกลัวเพื่อนหนีไปเที่ยวกับผู้อื่น ซึ่งผู้วิจัยแก้ไขโดยการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนของผู้ให้ข้อมูล และขอความร่วมมือให้มานั่งอยู่หน้าห้องที่ทำการสัมภาษณ์ได้ โดยทำการสำรวจก่อนแล้วว่าบริเวณนั้นจะไม่ได้ยินเสียงการสนทนาระหว่างผู้ให้ข้อมูลและผู้วิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้หากลยุทธ์ใหม่เพื่อรับมือกับผู้ให้ข้อมูลรายอื่น ด้วยการสร้างสัมพันธภาพที่ดีและสร้างบรรยากาศในการสัมภาษณ์ครั้งแรกให้ดี และพูดคุยให้ผู้ให้ข้อมูลเห็นความสำคัญต่อการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป และผู้วิจัยทำใจยอมรับว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่ยังไม่สมบูรณ์พร้อม ดังนั้นอาจจะผัดนัดได้ จึงต้องพยายามทำการติดต่อผู้ให้ข้อมูลเป็นระยะ ซึ่งนอกจากจะใช้การติดต่อผ่านการโทรศัพท์แล้ว ผู้ให้ข้อมูลอนุญาตให้ติดตามตนเองได้โดยผ่านโซเชียลเน็ตเวิร์ก ในระบบอินเทอร์เน็ตได้ (เวปไซต์ Hi5, Facebook, E-mail) จึงทำให้ติดต่อกันง่ายยิ่งขึ้น

หลังจากการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ผู้วิจัยแสดงความขอบคุณผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งมอบของที่ระลึกเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น ปากกา ดินสอ ตามความเหมาะสม เพื่อเป็นการขอบคุณผู้ให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกเด็กวัยรุ่นชายตอนต้น มาวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics)
2. ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการรับรู้อัตลักษณ์ทางเพศของเด็กวัยรุ่นชายตอนต้น ที่ได้จาก การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้ระเบียบวิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) โดยมีวิธีการจัดการและการวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังนี้ (นิสา ชูโต, 2551)

2.1 การจัดแฟ้ม (establishing files) โดยการอ่านข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (transcribed interview) เพื่อทำความเข้าใจเนื้อหาทั้งหมด แล้วนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ซึ่งมีลักษณะเป็นเชิงบรรยายมาแยกแยะและจัดหมวดหมู่

2.2 การลงรหัสข้อมูล (coding the data) โดยนำข้อมูลที่ได้มาลงรหัสหมวดหมู่ของข้อมูล และนำรหัสข้อมูลที่ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อช่วยตรวจสอบความตรงของการลงรหัสกับเนื้อหา โดยผู้วิจัยจะนำรหัสข้อมูลและนำเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงของการลงรหัสกับเนื้อหา และจัดทำเป็นสมุดบันทึกรหัสข้อมูล (code book)

2.3 จัดประเภทของข้อมูล (identify unit) โดยจัดประเภทของข้อมูลจากรหัส โดยนำรหัสของข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่มารวบรวมจัดประเภท โดยข้อมูลที่มิใช่รหัสคล้ายคลึงกันมารวมเข้าเป็นกลุ่มเดียวกัน

2.4 พัฒนาและสร้างหมวดหมู่ (developing categories) เมื่อได้ข้อมูลที่จัดประเภทแล้ว จึงนำมาวิเคราะห์และตีความหาประเด็นสำคัญ เพื่อพัฒนาและสร้างหมวดหมู่ของข้อมูล

2.5 เชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของหมวดหมู่ (interpretively determine connections) โดยนำหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

2.6 ตรวจสอบความถูกต้อง (verify) โดยนำข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของงานวิจัย

2.7 เขียนสรุปรายงานวิจัย